

Sygn. akt III AUa 860/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Agata Pyjas-Luty
Protokolant:	Julia Zagajewska

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2022 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy H. N. oraz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji H. N. oraz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 5 kwietnia 2018 r. sygn. akt VII U 3043/17

I. oddala apelację;

II. zasądza od H. N. oraz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w C. kwoty po 1350 zł (tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III AUa 860/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 sierpnia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. ustalił podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne dla H. N. z tytułu wykonywania umowy zlecenia realizowanej na rzecz własnego pracodawcy - płatnika składek (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w C..

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2018 r. (sygn. akt VII U 3043/17) Sąd Okręgowy w Krakowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania ubezpieczonego i płatnika składek od powyższej decyzji.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa w C. w dniu 5 października 1981r. zawarła z H. N. umowę o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy, powierzając mu obowiązki konserwatora elektryka, a następnie konserwatora dźwigów osobowych zmieniając kategorię zaszeregowania w dniu 3 czerwca 1987r. W zakresie obowiązków skarżącego jest prowadzenie bieżącej kontroli stanu technicznego urządzeń dźwigowych, wykonywanie czynności eksploatacyjno-konserwatorskich, wykonywanie robót naprawczych. H. N. posiada uprawnienia do konserwacji dźwigów kategorii (...) wydane przez (...)Dozór Techniczny w K., ponadto uzyskał

świadczenia kwalifikacyjne uprawniające do wykonywania pracy na stanowisku eksploatacji w zakresie obsługi, konserwacji, remontów, montażu. W celu realizacji całkowitej przebudowy poszczególnych dźwigów osobowych zlokalizowanych w budynkach spółdzielni (...) zawarła z Zakładem (...) w dniach: 18 lutego 2013r., 6 maja 2013r., 26 marca 2014r., 22 stycznia 2015r., 22 stycznia 2016r., 22 sierpnia 2016r. umowy o realizację robót. Termin realizacji poszczególnych umów i miejsce ich wykonania został szczegółowo wskazany w umowach. Przedmiotem poszczególnych umów była realizacja remontów dźwigów osobowych w budynkach administrowanych przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową w C.. W celu realizacji umów (...) Zakład (...) zatrudnił na podstawie umów zlecenia H. N.. H. N. w ramach stosunku pracy zawartego z (...) Spółdzielnią Mieszkaniową zajmuje się prowadzeniem bieżącej kontroli stanu technicznego urządzeń dźwigowych, wykonywaniem czynności eksploatacyjno-konserwatorskich, wykonywaniem robót naprawczych. Pracuje od godz. 7 do 15, natomiast w poniedziałki od godz. 10.00 do godz. 18.00. Czynności wykonuje na terenie budynków mieszkalnych administrowanych przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową. Wykonując umowę zlecenia zawartą z H. H. wykonywał także prace remontowe wind znajdujących się w budynkach mieszkalnych administrowanych przez (...) Spółdzielnią Mieszkaniową. Prace te polegały na wymianie lin nośnych, transporcie napędu, demontażu zużytych części, montażu kabli drzwiowych, montażu tablic sterowych, montażu linki ograniczenia prędkości, montażu napędu.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dowody z dokumentów, a także na podstawie zeznań uczestnika H. N. oraz świadków: H. H., J. G., z których wynika, iż rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez H. N. w ramach zawartej umowy zlecenia z Zakładem (...) był faktycznie jego pracodawca (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa w C.. W związku z tym Sąd pierwszej instancji uznał odwołanie za niezasadne. Przytoczył art. 8 ust. 1 oraz ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, według których za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przepis ten rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która umowę taką zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Podstawowym skutkiem uznania osoby wskazanej w art. 8 ust. 2a za pracownika jest objęcie jej obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym na zasadzie art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz zdrowotnym na podstawie art. 66 ust. 1 lit. e ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2008r., nr 164, poz. 1027 ze zm.). Obowiązek zgłoszenia zleceniobiorcy do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych obciąża płatnika składek (art. 36 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), którym w stosunku do pracowników jest pracodawca. Płatnik składek jest zobowiązany z tytułu zawartych umów obliczać, rozliczać i przekazywać składki co miesiąc do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Stosownie do art. 18 ust. 1 w związku z art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 (w tym pracowników) i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12. Do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 10 (art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych). W przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło (art. 18 ust. 1a ustawy). Płatnik składek ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. W judykaturze przyjmuje się, że przepis art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rozszerza pojęcie pracownika dla

celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy o wykonywanie pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej przez osobę, która umowę taką zawarła z podmiotem trzecim, jednakże w ramach tej umowy cywilnoprawnej wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Kluczową przesłanką, decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy systemowej jest to, że będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą, jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub inną osobą. Przez wykonywanie pracy „na rzecz” pracodawcy w rozumieniu powołanego przepisu należy rozumieć uzyskiwanie przez pracodawcę rezultatu pracy w tym znaczeniu, że musi istnieć bezpośredni związek między korzyścią pracodawcy, która jest wymierna i związana z realizacją celów statutowych, a pracami wykonywanymi przez jego pracowników na podstawie umów cywilnoprawnych zawieranych z innym podmiotem (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., sygn. akt II UZP 6/09; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2010 r., sygn. akt I UK 259/09 oraz z dnia 25 maja 2010 r., sygn. akt I UK 354/09). Pracodawca w wyniku umowy o podwykonawstwo przejmuje w ostatecznym rachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy. Nie ma konieczności szczegółowego badania, czy czynności wykonywane w ramach umowy cywilnoprawnej i umowy o pracę są tożsame, albowiem przepis art. 8 ust.2a nie wprowadza wymogu, aby na rzecz pracodawcy pracownik wykonywał te same obowiązki lub też pracę tego samego rodzaju. Nie ma zatem znaczenia podnoszona przez skarżącą spółdzielnię okoliczność, czy uczestnik w oparciu o umowę zlecenia wykonywał pracę tożsamą z pracą świadczoną na podstawie umowy o pracę, czy miał także inne obowiązki w ramach umowy cywilnoprawnej. W niniejszej sprawie wykazano, że uczestnik na podstawie umowy zlecenia wykonywał pracę faktycznie na rzecz swojego pracodawcy. Wykonując umowę zlecenia zawartą z H. H. wykonywał prace remontowe wind znajdujących się w budynkach mieszkalnych administrowanych przez (...) Spółdzielnią Mieszkaniową. Rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez H. N. w ramach zawartej umowy zlecenia z Zakładem (...) był faktycznie jego pracodawca (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa w C.. W konsekwencji ziścił się podstawowy skutek uznania uczestnika jako osoby wskazanej w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej za pracownika. Przychody z tytułu stosunku pracy oraz umowy zlecenia podlegają zaś zsumowaniu i stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe i chorobowe, stosownie do art. 18 ust. 1a i 3 w związku z ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy systemowej.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy oddalił odwołania na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od przedmiotowego wyroku złożył płatnik składek oraz ubezpieczony, zaskarżając go w całości. Zarzucili:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

- art. 8 ust. 2a w zw. z art. 18 ust. 1, 1a i 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że osoba ubezpieczona wykonując pracę w ramach stosunku zlecenia w rzeczywistości świadczyła pracę na rzecz własnego pracodawcy, pomimo iż płatnik składek zlecił wykonanie prac podmiotowi trzeciemu, do których wykonania zaangażowana był także ubezpieczony ze względu na fakt, iż płatnik składek tego rodzaju prac nie mógł wykonywać we własnym zakresie, a w konsekwencji błędne przyjęcie, że takie rozwiązanie miało na celu obniżenie kosztów zatrudnienia przez zastąpienie „oskładkowanego” wynagrodzenia za pracę „nieoskładkowanym” wynagrodzeniem za wykonanie usług w ramach stosunku zlecenia;

- art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez błędną wykładnię, przejawiającą się w rozważaniu wyłącznie literalnego brzmienia przepisu i zaniechania przeprowadzenia wykładni celowościowej, mimo iż literalne brzmienie nie oddaje rzeczywistej intencji ustawodawcy, którego celem było wyeliminowanie obejścia prawa przez pracodawcę i pracownika w zakresie dotyczącym oskładkowania wynagrodzenia, co w niniejszym przypadku nie miało miejsce, bowiem działania podjęte przez pracodawcę i pracownika były wymuszone brzmieniem innych przepisów prawa;

- art. 8 ust. 2a w zw. z art. 18 ust. 1, 1a i 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że osoba ubezpieczona wykonując umowę zlecenia na rzecz osoby trzeciej w rzeczywistości świadczyła pracę na rzecz pracodawcy, mimo że zakres obowiązków osoby ubezpieczonej wynikającej z umowy o pracę zawartej z płatnikiem składek był zupełnie inny aniżeli zakres obowiązków osoby ubezpieczonej wynikający z

umowy zlecenia zawartej z osobą trzecią, a nadto pomimo faktu, że płatnik składek nie miał wiedzy z kim współpracuje osoba trzecia przy wykonywaniu powierzonych jej przez płatnika składek prac, wobec czego nie może być mowy w niniejszym przypadku o celowym działaniu zmierzającym do obejścia przepisów prawa dotyczących oskładkowania wynagrodzenia;

2) naruszenie przepisów postępowania, a to:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów polegające na wybiórczej ocenie dowodów, a to zeznań świadków i stron z pominięciem istotnych okoliczności, takich jak zeznania świadków i stron w zakresie, w jakim osoby te wskazywały, że w ramach umowy zlecenia ubezpieczony wykonywał także inne prace, za które otrzymywał wynagrodzenie, a nie tylko prace u płatnika składek;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów polegające na pominięciu zeznań świadków i stron w zakresie, w jakim osoby te wskazywały, że nie było celem płatnika składek i osoby ubezpieczonej omińnięcie przepisów dotyczących oskładkowania wynagrodzenia, a taka sytuacja była koniecznością wynikającą z faktu niemożności wykonywania prac przy konserwacji dźwigów osobowych ze względu na konieczność posiadania stosownych uprawnień, których płatnik składek nie miał i po myśli stosownych przepisów prawa uzyskać nie mógł;

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie odniesienie się przez Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu wyroku do argumentacji odwołujących się przedstawionej w treści odwołania, jak również w trakcie rozprawy, dotyczącej w szczególności kwestii dotyczących wykładni przepisów znajdujących zastosowanie w niniejszej sprawie.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę zaskarżonej decyzji organu rentowego i orzeczenie, że w przypadku osoby ubezpieczonej podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne ubezpieczonego ustalone uprzednio przez płatnika składek są prawidłowe oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz płatnika składek i ubezpieczonego kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w obu instancjach według norm przepisanych, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm prawem przepisanych.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje.

Apelacja nie jest uzasadniona.

Spór w niniejszej sprawie powstał na tle stosowania art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jedn. tekst: Dz. U. z 2022r. poz. 1009) i dotyczy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne H. N. z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy u płatnika składek (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w C..

W odniesieniu do zarzutów kwestionujących podstawę faktyczną orzeczenia stwierdzić trzeba, że - wbrew wywiodom apelacji - Sąd pierwszej instancji przy ocenie zebranego materiału dowodowego nie wykroczył poza granice wyznaczone treścią art.233 § 1 k.p.c. Ustalając zakres czynności wykonywanych przez ubezpieczonego w ramach stosunku pracy oraz na podstawie umów zlecenia zawartych z firmą (...) Sąd Okręgowy bazował nie tylko na dowodach z dokumentów, ale także zeznaniach świadków oraz stron procesu. Dokonując rekonstrukcji stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy nie pominął zatem żadnego ze środków dowodowych zaofiarowanych przez skarżących, które zostały w całości obdarzone walorem wiarygodności. Zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów apelujący wiążą z pominięciem wskazywanej przez świadków i strony okoliczności, łączącej się z podejmowaniem przez ubezpieczonego na podstawie umów cywilnoprawnych czynności nie tylko na rzecz własnego pracodawcy, ale także na rzecz innych podmiotów, z którymi współpracowała firma (...). Odwołujący się nie negują jednak prawidłowo

ustalonego przez Sąd pierwszej instancji faktu, iż w ramach analizowanych w niniejszym postępowaniu umów zlecenia, w okresach wymienionych w kontrolowanej decyzji ubezpieczony wykonywał prace remontowe urządzeń dźwigowych wyłącznie w budynkach administrowanych przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową w C., czyli zarządzanych przez jego pracodawcę. Z perspektywy przedmiotu sporu nie ma znaczenia fakt współpracy firmy (...) z innymi podmiotami i świadczone w ramach tej współpracy usługi, do których nie odnoszą się rozważane w niniejszej sprawie kontrakty cywilnoprawne. Istotna jest więc prawna nawiązana przez ubezpieczonego na mocy umów zawartych z firmą (...), obejmująca okresy wskazane w zaskarżonej decyzji, w których wykonywanie prac remontowych przez ubezpieczonego odbywało się jedynie w budynkach administrowanych przez odwołującego się płatnika składek - pracodawcę ubezpieczonego. W świetle zeznań przesłuchanych przez Sąd pierwszej instancji świadków oraz stron procesu nie budzi wątpliwości, iż zadania powierzone ubezpieczonemu na podstawie analizowanych umów cywilnoprawnych były realizowane przed rozpoczęciem dniówki roboczej u pracodawcy (w poniedziałki od godziny 6.00 do godziny 9.45), bądź po zakończeniu czynności wchodzących w zakres obowiązków pracowniczych (od wtorku do piątku od godziny 15.15), a ponadto w soboty (dni wolne od pracy w ramach stosunku pracy), przy czym wszystkie prace podejmowane na mocy ww. kontraktów były związane z remontem dźwigów i dotyczyły modernizacji urządzeń dźwigowych zlokalizowanych w budynkach znajdujących się pod zarządem (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w C., z którą ubezpieczonego łączył stosunek pracy. Powyższe okoliczności o kluczowym znaczeniu dla rozstrzygnięcia przedmiotu sporu zostały należycie wyjaśnione w toku postępowania pierwszoinstancyjnego. Strona apelująca w istocie nie podważa prawidłowości poczynionych w tej materii ustaleń, a jedynie prezentuje odmienne wnioski w zakresie oceny okoliczności niniejszej sprawy w kontekście interpretacji i zastosowania przepisu art. 8 ust.2a powołanej wyżej ustawy systemowej. Zgłoszony w apelacji zarzut naruszenia przepisów proceduralnych należy zatem łączyć nie tyle z podstawą faktyczną zaskarżonego wyroku, co ze sferą prawną orzeczenia. W konsekwencji Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia Sądu Okręgowego, przyjmując je za własne.

Na pełną akceptację zasługują również wywody prawne przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Przystępując do analizy podstawy prawnej rozstrzygnięcia należy apelującym przypomnieć, iż pojęcie „pracownika” w rozumieniu art. 8 ust.2a ww. ustawy ma szerszy zakres znaczeniowy niż pojęcie pracownika w rozumieniu przepisów prawa pracy (art. 2 k.p. i art. 22 § 1 k.p.), gdyż obejmuje ono również osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilno-prawnych w sytuacji, gdy umowę tę zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy lub jeżeli w ramach tej umowy wykonują pracę na rzecz tego pracodawcy, choćby umowa cywilno-prawna została zawarta z osobą trzecią (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r. II UZP 6/09, OSNP 2010/3-4/46, uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r. III UK 22/11, LEX nr 1103619, uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012 r. III UK 64/11, LEX nr 1215455). Norma wynikająca z powyższego przepisu wykreowała nie tylko szerokie pojęcie "pracownika", ale także szeroką definicję pracowniczego tytułu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, łącząc obowiązek podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom (pracowniczym) z aktywnością pracownika w ramach stosunku pracy oraz dodatkowo w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej przez niego z pracodawcą lub z osobą trzecią, ale wykonywaną na rzecz pracodawcy. Określenie: działać "na rzecz pracodawcy" zostało użyte w art. 8 ust. 2a tej ustawy w odniesieniu do rezultatu pracy, co zaznaczono już w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r. (IIUZP 6/09). Z kolei w wyroku z 17 stycznia 2019r., II UK 477/17 (OSNP 2020 Nr 2, poz. 16) Sąd Najwyższy wskazał, że zleceniobiorca wykonuje pracę "na rzecz pracodawcy" i podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik, jeżeli czynności wykonywane na rzecz zleceniodawcy przynoszą jakkolwiek korzyść temu pracodawcy. Spełnienie przesłanki z art. 8 ust.2a ustawy systemowej w postaci "wykonywania pracy na rzecz pracodawcy" oznacza możliwość wykorzystania przez pracodawcę w przyszłości korzyści, nawet pośrednich, będących efektem pracy pracownika. Chodzi więc o przysparzanie korzyści pracodawcy, które należy rozumieć nie tylko jako rzeczywisty zysk już w momencie świadczenia pracy przez pracownika, lecz oceniać przez pryzmat potencjalnych zysków (spodziewanych, wysoce prawdopodobnych), jakie w niedalekiej przyszłości przyniesie praca danej osoby. Wskutek podwykonawstwa, to pracodawca w ostatecznym rozrachunku zawłaszcza rezultat pracy wykonanej przez swego pracownika. W przedmiotowej sprawie odwołujący się płatnik składek niewątpliwie uzyskał korzyść z realizacji umowy cywilno-prawnej łączącej ubezpieczonego z firmą (...). Należy bowiem zauważyć, że w okresie wskazanym w zaskarżonej decyzji przedmiotem zobowiązania ubezpieczonego wobec H. H. było świadczenie usług

związanych z remontem dźwigów osobowych w budynkach zarządzanych przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową w C. (pracodawca ubezpieczonego), która dzięki tej pracy ubezpieczonego przeprowadzała remont i modernizację urządzeń dźwigowych. Spółdzielnia (płatnik składek) była zatem beneficjentem pracy wykonywanej przez ubezpieczonego na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z firmą (...), jako że korzystała z efektów tej pracy i w ostatecznym rozrachunku przejmowała rezultat tej pracy. Efektem czynności podejmowanych przez ubezpieczonego tytułem realizacji więzi obligacyjnej była odnowiona infrastruktura dźwigowa budynków administrowanych przez płatnika składek (pracodawcę). Warto również odnotować, że miejscem wykonania zobowiązania cywilnoprawnego ubezpieczonego był teren budynków, znajdujących się pod zarządem Spółdzielni (płatnika składek), w których prowadzono modernizację urządzeń dźwigowych, czym ubezpieczony zajmował się poza godzinami pracy, jakie obowiązywały go w ramach pracowniczego zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy. Dodatkowo korzyść pracodawcy podlegała zatem na uniknięciu wypłaty na rzecz ubezpieczonego wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych i wypełnienia związanego z tym obowiązku składowego. Wbrew zarzutom apelacji, do zastosowania regulacji art. 8 ust.2a ww. ustawy systemowej nie jest wymagana tożsamość czynności zleconych do wykonania na mocy umowy cywilno-prawnej oraz czynności realizowanych na podstawie stosunku pracy. Sięganie po art. 8 ust. 2a tej ustawy ma miejsce w razie przysporzenia materialnej (niematerialnej) korzyści pracodawcy, bez względu na to, czy pracownik wykonuje w ramach umowy cywilnoprawnej i umowy o pracę na rzecz swojego pracodawcy pracę tego samego rodzaju czy też inną. W judykaturze utrwalony jest pogląd, iż z punktu widzenia treści przepisu art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie jest wymagane, aby pracownik wykonywał w ramach umowy cywilnoprawnej takie same, czy nawet podobne czynności, jak w ramach stosunku pracy. Mogą być to nawet czynności o zupełnie odmiennym charakterze (vide uzasadnienia orzeczeń Sądu Najwyższego: wyroku z 14 października 2020 r. I UK 116/19, OSNP 2021/9/104; postanowienia z 29 stycznia 2020 r. III UK 79/19, LEX nr 3218408). Wyrazem kontynuacji tej linii orzecznictwa jest uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 2021 r. (III UZP 3/21, OSNP 2022/2/17), w której przyjęto, że pojęcie "wykonuje pracę na rzecz pracodawcy", o którym mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, obejmuje wykonywanie umowy zlecenia (innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy dotyczące zlecenia) zawartej przez pracownika z przedsiębiorcą prowadzącym sprzedaż towarów jego pracodawcy (np. przez Internet), z którym przedsiębiorca ten powiązany jest osobowo lub kapitałowo, także wtedy, gdy zakres obowiązków wynikających z umowy zlecenia jest odmienny od obowiązków objętych umową o pracę a miejsce wykonywania umowy zlecenia znajduje się poza miejscem świadczenia umowy o pracę. Niezależnie zatem od rodzaju wykonywanych czynności przez pracownika wynikających z umowy zawartej z innym podmiotem oraz bez względu na tożsamość rodzaju działalności prowadzonej przez pracodawcę i osobę trzecią, przesłanką wystarczającą do zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest korzystanie przez pracodawcę z wymiernych rezultatów pracy swojego pracownika, który jest wynagradzany przez osobę trzecią ze środków pozyskanych od pracodawcy w ramach umowy łączącej pracodawcę z innym podmiotem (vide także wyrok Sądu Najwyższego z 7 lutego 2017 r., II UK 693/15, LEX nr 2238708). Z punktu widzenia przepływów finansowych, to pracodawca przekazuje osobie trzeciej środki na sfinansowanie określonego zadania, stanowiącego przedmiot swojej własnej działalności, a osoba trzecia, wywiązując się z przyjętego zobowiązania, zatrudnia pracowników pracodawcy. Przepływy finansowe mogą mieć różny tytuł i różną postać. W uchwale Sądu Najwyższego z 26 sierpnia 2021 r. (III UZP 6/21, OSNP 2022/1/7) stwierdzono, że finansowanie przez pracodawcę w jakikolwiek sposób wynagrodzenia z tytułu świadczenia na jego rzecz pracy przez pracownika na podstawie umowy zawartej z osobą trzecią przemawia za zastosowaniem art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. W niniejszej sprawie wypłata należności za usługi remontowe świadczone przez ubezpieczonego na podstawie cywilnoprawnych kontraktów nawiązanych z firmą (...) była finansowana ze środków pozyskanych przez H. H. od odwołującego się płatnika składek (Spółdzielni) tytułem wynagrodzenia za wykonanie umów zlecenia (łączących Spółdzielnię z firmą (...)), obejmujących prace modernizacyjne urządzeń dźwigowych funkcjonujących w budynkach podlegających zarządowi płatnika składek. W konkluzji stwierdzić trzeba, że rzeczywistym beneficjentem czynności wykonywanych przez ubezpieczonego w ramach umowy cywilnoprawnej był jego pracodawca, który korzystał z rezultatu (efektu) tej pracy i finansował modernizację infrastruktury dźwigowej w oparciu o kontrakty nawiązane z firmą (...) (posiłkującego się pracą ubezpieczonego przy realizacji tych kontraktów), a tym samym spełnione zostały przesłanki zastosowania art. 8 ust.2a powołanej wyżej ustawy systemowej. Z rozważanego punktu widzenia nie ma znaczenia motywacja przyświecająca odwołującemu się płatnikowi składek przy powierzaniu firmie zewnętrznej (osobie trzeciej-H. H.) modernizacji urządzeń dźwigowych w budynkach administrowanych przez

płatnika, związana z wymogiem posiadania odpowiednich uprawnień do wykonania tego rodzaju prac. Istotny jest fakt, iż wyniku przeprowadzonego remontu pracodawca skorzystał z wymiernych efektów pracy ubezpieczonego (swojego pracownika). Sygnalizowane w apelacji problemy łączące się z brakiem wiedzy pracodawcy o osiąganiu przez pracownika przychodów z innych źródeł niż stosunek pracy również nie wpływają na obowiązki pracodawcy, który w sferze ubezpieczeń społecznych pełni rolę płatnika składek swoich pracowników, pod którym to pojęciem należy rozumieć także osoby, które wykonując umowy cywilnoprawne zawarte w podmiocie trzecim w istocie działają na korzyść, czyli na rzecz swojego pracodawcy (podmiotu, z którym łączy je stosunek pracy równoległy do stosunku zobowiązaniowego ze zleceniodawcą). Nie można kwalifikować jako naruszenia konstytucyjnych gwarancji w zakresie ochrony danych osobowych oraz dóbr osobistych sytuacji zasięgnięcia przez pracodawcę wiedzy o przychodach pracownika dla realizacji ustawowych obowiązków podmiotu zwracającego się o takie informacje (w tym przypadku - obowiązków płatnika składek określonych w przepisach ustawy systemowej). Pracodawca ma prawo domagania się tego rodzaju informacji przede wszystkim od samego pracownika w ramach trójstronnego stosunku ubezpieczeń społecznych łączącego ubezpieczonego, płatnika składek oraz organ rentowy. Funkcjonowanie tego stosunku wiąże się między innymi ze spełnieniem przez płatnika nałożonych nań przez ustawodawcę zadań w zakresie obliczania i opłacania składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne pracownika, także pracownika, o jakim mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266 i z 24 września 2015r., I UK 490/14, LEX nr 1854103).

Podsumowując, Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, zarówno w zakresie rekonstrukcji okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, jak też interpretacji podstawy prawnej rozstrzygnięcia. Apelacja nie zawiera zarzutów podważających zasadność zaskarżonego wyroku, wobec czego podlega oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu z art. 98 k.p.c., poprzez zasądzenie od strony odwołującej się na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu drugoinstancyjnym kwocie 2.700 zł (75% z 3.600 zł), ustalonej według wartości przedmiotu zaskarżenia, przy zastosowaniu § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 265 - w brzmieniu obowiązującym w dacie złożenia apelacji). Mając na względzie przepis art.105 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny zasądził od każdego z odwołujących się na rzecz organu rentowego kwoty po 1.350 zł, obciążając ubezpieczonego oraz płatnika składek obowiązkiem zwrotu kosztów procesu w równych częściach.

Agata Pyjas-Luty